

ประโยค ป.ธ.๓
แปล ไทยเป็นมคธ
สอบ วันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๔๕

๑. ดังได้สดับมา พระราชาทรงพระนามว่า กากวรรณดิส ผู้ครองราชย์ในมหาคามในโรหนชนบท ได้มีพระราชบุตรทรงพระนามว่า ทูฏฐคามมณีอภัย ฯ โดยกาลที่พระราชบิดาเสด็จล่วงลับไป พระราชบุตรทูฏฐคามมณีอภัยพระองค์นั้น ก็ได้ครองราชย์ในมหาคามนั้นแล เสด็จมา จากมหาคามนั้นแล้ว ทรงปลงพระชนม์พระราชทานิพี ทรงพระนามว่า เอฬาระ แล้ว ได้เป็นนอกราช ในเมืองอนูราชบุรี ในลังกาทวีป ฯ ในปีที่ ๗๒ เมืองบน ๓๐๐ ปี นับแต่ปีที่สมเด็จพระบรมพระศาสดาเสด็จดับขันธปรินิพาน รัตนะทั้งหลายมีแร่ทองคำเป็นต้น เกิดขึ้นโดยรอบเมืองอนูราชบุรี ด้วยอาณาภาพแห่งบุญของพระองค์ ฯ เป็นความจริงอย่างนั้น แต่เมืองไปในที่สุด ๓ โยชน์ ในทิศตะวันออกเฉียงเหนือ แร่ทองคำมากมาย ประมาณคืบหนึ่งข้าง ประมาณนิ้วหนึ่งข้าง ผุดขึ้นเหนือพื้นดินประมาณ ๑๖ กรีส ในอารวิวิฎคาม ฯ แต่เมืองนั้นไปในที่สุด ๗ โยชน์ ในทิศตะวันออก แร่ทองแดงผุดขึ้นในชนบทชื่อว่า ตัมพปิฎฐิ ฐ ผึ่งนอกแม่น้ำคงคา ฯ อนึ่ง แต่เมืองนั้นไปในที่สุด ๔ โยชน์ ในทิศตะวันออกเฉียงใต้ แก้วมณีทั้งหลาย ผุดขึ้นในวาปีคาม ฯ แต่เมืองนั้นไปในที่สุด ๘ โยชน์ ในทิศใต้ แร่เงินผุดขึ้นในถ้ำแห่งหนึ่งในอัมพัฏฐโกลชนบท ฯ แต่เมืองนั้นไปในที่สุด ๕ โยชน์ ในทิศตะวันตก แก้วมุกดาทั้งหลาย โดยสัณฐานประมาณ มีประมาณเท่าผลมะขามป้อมขนาดใหญ่ พร้อมกับแก้วประพาฬทั้งหลาย บรรทุกเกวียนได้ ๖๐ เล่ม ขึ้นสู่บกที่ทำชื่ออรุเวล ฯ แต่เมืองนั้นไป ในที่สุด ๗ โยชน์ ในทิศเหนือ แก้วมณี ๔ ดวง ชนิดยอดเยี่ยม มีสีเหมือนสีดอกสามทาว โดยยาว ๑ คืบ ๔ นิ้ว โดยกลมประมาณเท่าลูกหินบด ผุดขึ้นบนหลังหาดทราย ใกล้ลำธารซึ่งไหลไปสู่บึง แห่งเปฬิวาปีคาม ฯ มนุษย์ทั้งหลายพบแร่ทั้งหลายมีแร่ทองเป็นต้นเหล่านั้นแล้ว จึงกราบทูลแต่พระราชภา ฯ พระราชาให้ชนแร่ทองคำเป็นต้นเหล่านั้นทั้งหมดมาแล้ว ฯ

๒. รวมความว่า ภาวะที่บิดามารดาเหล่านั้น เป็นผู้มัวอุปการะมาก สมเด็จพระผู้มีภาคเจ้า ทรงแสดงว่า เป็นเหตุแห่งความเป็นพรหมเป็นต้น อันเป็นเหตุที่บุตรไม่อาจ ทำตอบแทนแก่บิดามารดา เหล่านั้นให้สิ้นสุด โดยประการไร ๆ ด้วยอุปการะอันเป็น โลกียะได้เลย ฯ ก็ ถ้าบุตรตั้งใจว่า จักทำตอบแทนแก่บิดามารดาเหล่านั้น จึงวาง มารดาไว้บนจะงอยป่าเมืองชวา วางบิดาไว้บนจะงอย ป่าเมืองช้าย ประคับประคองใน อวัยวะทั้งปวง ทำการบำรุงท่าน ผู้ดำรงอยู่บนจะงอยป่าทั้ง ๒ นั้นแหละ ด้วยภารกิจมีการอบกลืนเป็นต้น แม้บิดามารดาเหล่านั้น ฟึ่งนั่งถ่ายปัสสาวะและ อุจจาระบนจะงอยป่าของบุตรนั้นแล ส่วนบุตรนั้น แม้จะทำอยู่อย่างนั้นตลอด ๑๐๐ ปี ก็ไม่อาจทำตอบแทนแก่ท่านได้เลย ฯ แม้ถ้าว่า บุตรพึงสถาปนาบิดาไว้ในความเป็น พระเจ้าจักรพรรดิ มารดาไว้ในความเป็นพระอัครมเหสีของพระเจ้าจักรพรรดิ แม้เมื่อ ทำได้อย่างนั้น บุตรก็ไม่อาจทำตอบแทนแก่ท่านได้เหมือนกัน ฯ ส่วนบุตรคนใด ตั้งบิดามารดาผู้ถึงพร้อมด้วยอธรรมมีความเป็น ผู้ไม่มีศรัทธาเป็นต้นไว้ในธรรมทั้ง หลายมีความถึงพร้อมด้วยศรัทธาเป็นต้น บุตรนั้น ชื่อว่า สามารถทำตอบแทนท่าน ได้ ด้วยเหตุมีประมาณเท่านั้น ฯ เพราะเหตุนั้น สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า จึงตรัสไว้ ในมาตาปิตุคุณสูตร ในทุกนิบาตอังคตตรนิกายว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย เราไม่กล่าว การทำตอบแทนได้ง่ายแก่ท่านทั้งสอง ฯ ท่านทั้ง ๒ เป็นโณน ฯ คือ มารดาและบิดา ดังนี้เป็นต้น ฯ

—◆—

ให้เวลา ๔ ชั่วโมง ๑๕ นาที

เฉลย ประโยค ป.ธ.๗

แปล ไทยเป็นมคธ

พ.ศ. ๒๕๔๕

๑. โธหชนปะเท กิร มหาคามะ รัชชั กะเรนตสส กากวณติสสุหยธวโย
 ทฎฐคามณิอกโย นาม ปุตุโต อโหสิ ๑ โส ปิตุ อจเจเนน ตตเถว รัชชั กะเรตวา ตโต
 อาคนตวา เอพารั นาม ทมิพราชานั มาเตตวา ลงกาทิเป อนุราชปุเร เอกราชา อโหสิ ๑
 สคตุ ปรีนิพพานวสุสโต ติวสสสตสสุปริ ทวาสคตติเม วสุเส ตสส ปุณณานุกาเวณ
 อนุราชปุรสส สมนตวา สุวณณพีชาทีนิ อุปฺปชฺชิสฺสุ ๑ ตถา หิ ปุโรโต ปุพฺพุตตริทิสาย
 ตโยชนมคตเก อวารวิวกุคิเม โสพสกริสปฺปมาเถ ภูมิตเล อนะกานิ วิทตติมตตานิปี
 องคุลิมตตานิปี สุวณณพีชานิ อุฏฺฐหิสฺสุ ๑ ตโต ปาจิณทิสาย สคตโยชนมคตเก คงคาย
 ปรีตีเร ตมพปฏิจินามเก ชนปะเท ตมพโลหทิสั อุฏฺฐหิ ๑ ตโต ปุพฺพทกฺขิมาย จตุโยชน-
 มคตเก ปน วาปีคามะ มณโย อุฏฺฐหิสฺสุ ๑ ตโต ทกฺขิมทิสาย อุฏฺฐโยชนมคตเก
 อมพฏฐโกลชนปะเท เอกสมิ เลเถ รัชตัง อุปฺปชฺชิสฺสุ ๑ ตโต ปจฺฉิมทิสาย ปณจโยชนมคตเก
 อรุเวลปฏฺฐเน ปวาเพหิ สทฺธิ สฏฺฐิสกฏปุรา สณฺจานปฺปมาเถโต มหาอามลกปฺปมาณา-
 มุตตา ถลั อารุหิสฺสุ ๑ ตโต อุตตริทิสาย สคตโยชนมคตเก เปฬิวาปิกคามสฺส
 วาปีปรีฏฐกนทราย วาลิกापिฏฐะ อุมमारปฺปสมานวณฺณา ทิมโต วิทตติจตุรงฺคุลา อวภูฏโต
 นิสทปโตกปฺปมาณา อุตตมา จตฺตาริ มณโย อุฏฺฐหิสฺสุ ๑ มนุสฺสา ตานิ สุวณณพีชาทีนิ
 ทิสฺวา ธวโย อาริเรสุ ๑ ราชานิ สพฺพานิ ออาหาราเปสิตี ๑

(มังคัลลคทีปนี ปุพฺพทกฺขปฺปณฺณคากถา ข้อ ๕๕ หน้า ๑๑๐ - ๑๑๑)

๒. อิติ เตสั พุทฺถการตตัง พุทฺถมาทิกาวสฺส การณั ทสฺสิตัง เยเน ปุตุโต เตสั
 โลกิเยเน อุปกาเรเน เกนจิ ปรียาเยเน ปรียนตัง ปฏิกาทุ น สกโกติเยว ๑ ยทิ หิ ปุตุโต เตสั
 ปฏิกิริสฺสามิตี ทกฺขิเณ อังสกุญฺเฐ มาตริ วาเม ปิตริ จเปตวา สพฺพคต ปรีหริตวา เตสั
 คคเถว จิตานั อจฺจาทนาทินา อุปฺปชานั กเรยฺย เตปิสฺส อังสกุญฺเฐ นิสินฺนาว มุตตกริสั
 จชฺเทยฺยุ เอวั โส วสฺสสคัง กโรนุโตปิ น เตว เตสั ปฏิกาทุ สกโกติ ๑ อถาปี
 จกกวตฺตริชฺเช ปิตริ จกกวตฺตริธวโย อคฺคเมหสิคเต มาตริ จเปยฺย เอวมฺปิ น เตว
 สกโกติ ๑ โย ปน อสฺสทริยาทีหิ สมปฺนเน มาตาปีตโร สทฺธาสมปทาทีสุ จเปตี โส
 เอตฺตาวตา ปฏิกาทุ สกโกติ ๑ เตน วุตตัง ทกฺกนิปาตจฺจตฺตเร มาตาปีตฺตคฺคสฺสเต ทวินฺนาหิ
 กิกฺชเว น สุปฺปฏิการั วทามิ ๑ กตเมสั ทวินัน ๑ มาตุ จ ปิตุ จ ๑

(มังคัลลคทีปนี เล่ม ๑ ข้อ ๒๕๗ มาตาปีตฺตคฺคสฺสฎฐานกถา หน้า ๒๗๓)